

לאומנות המלך, כפי שהתבאר.

תנו רבנן: אחד מן האחיין שעדיין לא חלק את ירושתם, שמיונהו גבאי או פולמוסטום, שהמלך מנהו כאחראי על גביית כספי המלך או שוטר, ויש לו רווח על מינויו, הרי זה תלוי:

אם מחמת האחיין, אם מינהו מחמת המשפחה, שנבחר כפי שרגילים לקחת אחד מכל משפחה, הרי מגיע הרווח לאחיין, שכרו מתחלק בין האחים.

אבל אם מחמת עצמו, אם נבחר מחמת חשיבותו או חריפותו, לעצמו, הוא מקבל את שכרו לעצמו, ואין לאחיו חלק בזה.

שואלת הגמרא על הדין הראשון: אם נבחר מחמת אחיין, הרי זה שמגיע הרווח גם לאחיין, פשיטא! דבר זה פשוט הוא שמתחלק הרווח בין כולם.

ומתרצת הגמרא: לא, צריכא, צריך את הדין הזה במקום דחריף טפי, שהאח שנבחר חריף יותר מהאחרים. מהו דתימא, היינו אומרים, חורפיא גרים ליה, חריפותו גרמה שבחרו דוקא אותו, ולא מחמת המשפחה, קא משמע לן, לכן צריך להשמיע שתולים זאת במשפחה, וכולם מתחלקים בשכרו.

תנו רבנן: אחד מן האחיין שנטל מאתים זוז מהכסף המשותף של האחים, כדי ללמוד תורה או ללמוד אומנות, והם נזונים יחד מתפוסת הבית, והוא רוצה לקבל מהם את הוצאות מזונותיו במקום שהוא נמצא, יכולים האחיין לומר לו, אם אתה אצלנו, אוכל איתנו ביחד, יש לך מזונות, תקבל מזונות כמו כל אחד מהאחים. אם אין אתה

התכוין להקנות לה את נכסיו, אלא אפטרופא, לעשות אותה אפטרופוס, שהיא תהא אחראית על הנכסים, כדי שהבנים יכבדו אותה

אידיך, התקנה השלישית, היא מה דאמר רב: מנה לי בידך, יש לי כסף אצלך בפקדון. תנהו לפלוני, תן אותו מנה לפלוני, שאני רוצה להקנות לו את הכסף הזה, הרי אם אמר זאת במעמד שלשתן, שהיו שם המפקיד הנפקד ומקבל המתנה, קנה מקבל המתנה, ואין בזה טעם האיך יקנה זאת בלי מעשה קנין, אבל כך חכמים תקנו. וזהו נקרא קנין מעמד שלשתן.

מתניתין:

קמד-ב אחיין השותפין, אחים שהם שותפים, שירשו נכסים ונשאר שותפים, שנפל אחד מהן לאומנות, אחד מהאחים נבחר על ידי המלך לעבודה מסויימת, כגון מוכס, נפל לאמצע. הריחוק שהוא מקבל מעבודתו אצל המלך, מתחלק בין כל האחים. כיון שהוא קיבל את עבודתו כנציג של המשפחה, ולכן כולם מקבלים חלק בריוח.

ואם אותו אח שנבחר לעבודת המלך חלה, ונתרפא, היה חולה והוציא הוצאות לרפואתו, הרי זה משל עצמו, זה הוא צריך ליתן מממונו, ואין האחים משתתפים אתו, כפי שיבואר בגמרא.

גמרא:

תנא, הברייתא מבארת את מה שנאמר במשנה: האי "אומנות", הכוונה היא

אצלנו, אלא אתה נמצא במקום אחר, אין לך מזונות, אין לך זכות לקבל מזונות.

ושואלת הגמרא: וליתבו ליה כל היבא דאיתא, שיתנו לו היכן שנמצא, ומה בכך שאין הוא יחד אתם, הרי גם אם היה אצלם היו צריכים להוציא עבור מזונותיו.

ומתרצת הגמרא: מסייע ליה לרב הונא, מכאן יש ראייה לרב הונא.

דאמר רב הונא: ברכת הבית, ברובה. כאשר כולם נוזנים ביחד יש פחות הוצאות, ולכן אם הוא אוכל בנפרד, צריכים להוציא יותר.

ושואלת הגמרא: וליתבו ליה לפי ברכת הבית, שיקבל לפחות כמה שהיו מוציאים אם היה אצלם!?

ומתרצת הגמרא: אין הכי נמי, אכן את ההוצאות האלו הוא מקבל.

שנינו במשנה: חלה, ונתרפא, נתרפא משל עצמו:

מבאר עתה הגמרא את הדין השני של המשנה

שלח רבין משמיה דרב אלעאי: לא שנו במשנה שהוצאות הריפוי הם משל עצמו, אלא שתלה בפשיעה, שהוא בפשיעתו גרם לכך שהיה חולה. אבל באונס, אם נחלה באונס, נתרפא מן האמצעי. הוצאות הריפוי מתחלקות בין כולם, וזה דוקא באח שמתעסק בשביל כולם. אבל סתם אח שחולה, רפואתו על עצמו, אפילו באונס.

מבאר הגמרא: היכי דמי בפשיעה? מתי אפשר לתלות את מחלתו בפשיעה?

כדרכי הנינא.

דאמר רבי הנינא: הכל בידי שמים, כל החלאים הבאים על האדם הם גזירה משמים, חוץ מצננים ופחים, חוץ מחלאים שבאים מחמת הקור והחום, שמאלו הוא יכול להשמר, שנאמר "צינים ופחים בדרך עקש, ושומר נפשו ירחק מהם", מי ששומר נפשו והולך בדרך ישרה, יכול להזהר מחלאים שבאים על ידי קור וחום.

מתניתין:

מנהג היה, שאם אדם נושא אשה, חברו שולח לו מתנות, ובא לשמוח עמו. ומקבל המתנה היה חייב לנהוג עמו כך כשהוא נושא אשה. וזה נקרא "שושבינות". ובמנהג זה עוסקת המשנה.

האחינן שעשו מקצתן שושבינות בחיי האב, האב ששלח את אחד מבניו ובידו דורות לשמוח ולשמח את החתן, ואחר כך מת האב. והחתן שקבל את השושבינות צריך להחזיר לשולחו בעת חתונת אחד מבניו, חזרה שושבינות, כשהוא מחזיר את חובו, לשמח את משמחו, חזרה לאמצעי, הוא לא נותן בחזרה את המתנות של השושבינות, לאח שבא אליו בעת שמחתו בשליחות האב, אלא זה מתחלק בין כולם, כאשר אחד מן האחים נושא אשה. לפי שהשושבינות נגבית בבית דין, זה חוב גמור, שאפשר לתבוע אותו, ולכן כל האחים יורשים חוב זה, הילכך חוזרת השושבינות לאמצעי.

ומבאר המשנה שהשושבינות נגבית בבית דין, זה דוקא כששולח אותה לשמחת נשואין. אבל השולח להכירו כדי יין וכדי

מן האחים, זה חוזר אליו בלבד.

שואלת הגמרא: **והא, הרי במשנה "אחין שעשו מקצתן שושבינות" קתני. משמע, שהם עשו וכעת מחזירין להם, ולא שהם צריכים להחזיר חוב אביהם!?**

ודוחה הגמרא: **תני למקצתן. כוונת המשנה שעשו להם, ולא נאמר "שעשו מקצתן", אלא "למקצתן", שעשו להם, והם צריכים עכשיו להחזיר.**

ממשיכה הגמרא לשאול: **והא "חזרה שושבינות", קתני! שכעת השושבינות חוזרות לאחים, ולא שהם צריכים לשלוח לאחד.**

מתרצת הגמרא: **הכי קאמר, זאת כוונת המשנה: חזרה לגבות, שהיא חוזרת כדי להגבות את חובה מהאחים, נגבית מאמצע. נגבית מכל האחים, כחוב של האב.**

רב אסי אמר, רב אסי מתרין אחרת את הסתירה בין הברייתא למשנה לא קשיא, אין סתירה ביניהם, כי כאן בסתם, במשנה מדובר שהאב לא אמר במפורש מי יהיה שושבין, לכן כשזה חוזר, חוזר לכולם. כי זאת היתה כוונתו.

אבל **כאן, בברייתא, מדובר במפורש, שאמר לאחד האחים שהוא יהיה השושבין, ומסתבר שכונתו היתה שיחזור אליו.**

וכדתניא וכך שנינו בברייתא שלח לו אתו אביו שושבינות כשהיא חוזרת על ידי המקבל חוזרת לו למי שהביא אבל שלח אביו שושבינות סתם ולא פירש על ידי מי כשהיא חוזרת לאחים חוזרת לאמצע זה מתחלק בין כולם.

שמן, אפילו שולח זאת לצורך נישואיו, אך אינו בא בעצמו לשמוח עמו, הרי זו סתם מתנה, ואין חוב להחזיר תמורתה מתנה, ואינו יכול לתובעו.

גמרא:

ורמינהו שואלת הגמרא סתירה לכאורה מברייתא אחרת, ששנינו בה אחרת:

דתניא, **שלח לו אביו שושבינות, מי שאביו שלח על ידו שושבינות לחתונת חבירו של האב, כדי שהוא יאכל וישמח עם החתן במקומו, הרי כשהיא חוזרת, כשהחתן מחזיר את חובו בעת חופתו שלו, חוזרת לו, לאותו אב שהיה שלוחו של האב, ולא לשאר האחים.**

אבל אם **נשתלחה לאביו שושבינות, אם שלחו אחרים לאביהם שושבינות כאשר הוא נשא אשה, או כאשר אחד מבניו נשא אשה, ואחר כך מת האב, הרי כשהיא חוזרת, חוזרת מן האמצע. היורשים כולם צריכים לשלם מהירושה לחתן ההוא את חוב אביהם.**

וקשה הסתירה בין המשנה ובין הרישא של הברייתא, שנאמר שם שאותו אב שהיה שליח, הוא מקבל לבד את השושבינות, ואילו במשנה שנינו שכולם מקבלים אותה.

מתרצת הגמרא: **אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: כי תנן נמי מתניתין, מה ששנינו במשנה, הכוונה "נשלחה לאביו", תנן. שהאב קבל שושבינות מאחרים, והאחים צריכים לשלם את חובו, כמו הדין השני של הברייתא. אבל אם האב שלח על ידי אחד**

שמואל אמר, מתרץ על הסתירה בין הברייתא למשנה: **הכא, ביכם עסקינן**, במשנה מדובר ביכם, שהשושבינות באמת צריכה לחזור למי שהאב שלח אתו את השושבינות, כמו שמבואר בברייתא. אבל מדובר שהוא מת, ואח אחר יכם את אשתו, והוא היה צריך לקבל את השושבינות במקום אחיו. אבל אינו מקבלם כיון שאינו נוטל בראוי כבמוחזק, כי היכם מקבל רק נכסים שכבר נמצאים אצל אחיו. אבל חוב שראוי להגבות, הוא לא נוטל בו יתר על האחים, על כן זה חוזר לכל האחים בשוה.

מדייקת הגמרא מתירוצו של שמואל: **מכלל** זה אתה למד, **דאידיך משלם**, אף על פי שהוא מת, צריכים להחזיר את חוב השושבינות.

ומקשה הגמרא: מדוע? **נימא, תנו לי שושביני, ואשמח עמו**. שיטען כי חובתו להחזיר רק למי שהביא לו ושמה אתו, וכאן, כיון שמת ואינו יכול לשמוח בשמחתו, לא חייב להחזיר.

מי לא תניא, האם לא שנינו בברייתא: **מקום שנהגו להחזיר קידושין**, להחזיר את מעות הקידושין אם הם התבטלו לאחר האירוסין, מחזירין, כיון שזה המנהג.

מקום שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין.

ואמר רב יוסף בר אבא אמר מר עוקבא אמר שמואל: לא שנו, לא שנינו שצריך להחזיר את כסף שקבלה עבור הקידושין, אלא שמתה היא, האשה, על כן צריכים יורשיה להחזיר את כסף קידושיה. **אבל מת הוא, אין מחזירין**, האשה לא מחזירה.

מאי טעמא? הטעם הוא, שיכולה היא שתאמר "תנו לי בעלי ואשמח עמו". כיון קמ"ה-א שהיא מזומנת להשלים את חובתה ולהנשא לו, וכל העכוב הוא מצדו, לכן לא צריכה להחזיר

הכא נמי הוא הדין בשושבינות **נימא תנו לי שושביני ואשמח עמו**. ושלא יצטרך להחזיר לשאר האחים.

אמר רב יוסף: הכא, במאי עסקינן, בשושבינות מדובר, באופן ששמח עמו שבעת ימי משתה, ולא הספיק השושבין לפורעו להחזיר לו את הדורון, עד שמת החתן, ולכן משלם לאחיו.

ודנה הגמרא: **לימא**, האם יש לנו לומר, כי טענת "תנו לי בעלי ואשמח עמו", **תנאי היא**. נחלקו בה תנאים האם אפשר לטעון כך, ולהפטר מתשלום כסף הקידושין.

דתניא, שנינו בברייתא: **המאיר את האשה**, וגרשה, או שמת, בתולה גובה עבור כתובתה מאתים, ואלמנה גובה מנה. **מקום שנהגו להחזיר קידושין** [וכפי שיבואר], **מחזירין**. **מקום שנהגו שלא להחזיר קידושין, אין מחזירין**, דברי רבי נתן.

רבי יהודה הנשיא אומר: באמת אמרו, **מקום שנהגו להחזיר** [וכפי שיבואר], **מחזירין**. **מקום שנהגו שלא להחזיר, אין מחזירין**, דברי רבי נתן.

ומדייקת הגמרא מכך שלכאורה יש לתמוה: **רבי יהודה הנשיא, היינו תנא קמא!** שהרי שניהם אומרים את אותם הדברים, שהדבר